

РЕЗОЛЮЦІЯ
Національної Енергетичної Конференції України
«Погляд на енергетику України та її перспективи»
(вугільна промисловість України)

Ми, учасники Національної Енергетичної Конференції України від Профспілок шахтарів зазначаємо, що вугільна галузь України ще ніколи не була в такому глибокому кризовому стані, який наразі ще більш посилюється світовою економічною кризою через пандемію COVID-19.

Сучасний стан підприємств державного сектору:

Видобуток вугілля на державних вугледобувних підприємствах, що знаходяться на підконтрольних українській владі територіях суттєво знизився.

До цього часу не задіяна ефективна та скоординована на державному рівні системна реалізація вугільної продукції та своєчасність розрахунків з підприємствами.

Відсутня виважена тарифна система та система ціноутворення на вугільну продукцію з урахуванням перехресного субсидування, що є однією з основних причин фінансового занепаду підприємств вугільної галузі.

За відсутності обігових коштів у підприємств та значної кредиторської заборгованості:

- продовжується відключення вугільних підприємств від енергопостачання, що призводить до повної зупинки вугледобувних підприємств з відповідними виробничими, економічними, екологічними та соціальними наслідками;

- заборгованість з оплати праці працівникам станом на 27 листопада поточного року складає понад 1,2 млрд. грн., при тому оплата праці працівникам непромислової групи та адміністративно-управлінського персоналу проводиться з ознаками дискримінації;

- рівень заробітної плати в галузі не відповідає положенням чинної Галузевої угоди та Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці»;

- не забезпечені належним фінансуванням заходи з охорони праці, що призводить до підвищення рівня травматизму на підприємствах всіх форм власності;

- наявність заборгованості з єдиного соціального внеску (разом зі штрафами та пенями наразі становить – понад 4,8 млрд. грн.) призводить до порушення прав працівників вугледобувних підприємств на соціальний захист, а саме порушення конституційного права на захист здоров'я та забезпечення в старості (*період, за який роботодавцем не сплачено єдиний внесок до страхових фондів, не входить до страхового стажу працівника при призначенні пенсії, допомога з тимчасової непрацездатності розраховується виходячи з мінімальної заробітної плати, а не із індивідуального заробітку працівника*) тощо;

На протязі більше чотирьох років при наявності відповідних обґрунтувань та висновків медичних установ, в тому числі Міністерства охорони здоров'я України, залишається безпідставно та з порушенням конституційного права на захист здоров'я без вирішення питання повернення права на пенсію на пільгових умовах для працівників шахт середньої ланки, зайнятість яких в підземних умовах становить 50 і більше відсотків в обліковому періоді. Це є основною причиною відтоку висококваліфікованих фахівців на підприємствахта вперше за всю історію вугільної галузі призвело до суттєвого дефіциту категорії працівників, від яких залежить контроль та забезпечення безпечного процесу видобування вугілля на шахтах.

Практика попередніх «реформ» свідчить, що головною їх метою було скорочення обсягів державного фінансування вугільної галузі, зокрема зведення до нуля державного субсидування галузі за всіма напрямкамидля створення умов для вимушеного припинення роботи вугільних підприємств і подальшого зубожіння їх працівників

шляхом звуження та порушення їх прав та гарантій. Нажаль у черговій реформі вугільної галузі, яка схвалена Урядом у жовтні 2020 року, не вирішені усі проблемні питання підприємств вугільної галузі та їх працівників.

Про це яскраво свідчить граничний обсяг видатків, передбачених проектом Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», на вугільну галузь становить 4,5 млрд. грн., що складає лише 34,0 відсотка від розрахунків Міністерства енергетики України.

Прийняті рішення завжди мали ситуативний характер, не мали стратегічної підвалини та виваженості. Більш того до цього часу питання формування та реалізації державної політики щодо реформування вугільного сектору економіки приймаються без забезпечення належного рівня соціального діалогу за участі всіх сторін соціального діалогу на галузевому рівні. При цьому повністю ігноруються положення чинних Генеральної угоди та Галузевої угоди, якими передбачена участь сторін угоди при розгляді вищевказаних питань та прийнятті відповідних рішень з них.

Вимоги Профспілок з проведення соціально відповідальних реформ, які мають здійснюватися відкрито при підтримці трудових колективів підприємств та шахтарських регіонів на основі всебічного соціального діалогу, залишаються не усуненими.

Більш того, в умовах лібералізації трудових відносин, які активно намагаються проводити в Україні, відсторонення Профспілок від участі у формуванні та реалізації державної політики набрало ще більших обертів.

Наразі це стосується і процесів, пов'язаних з напрацюванням заходів з реформування вугледобувних підприємств державного сектору, а також повернення до держави орендованого цілісного майнового комплексу ДП «Добропіллявугілля», яке знаходиться з 2010 року в оренді у ТОВ «ДТЕК «Добропіллявугілля», що у свою чергу через брак інформації про майбутнє підприємств та подальших трудових відносин, а також неврахування пропозицій профспілок стосовно порушення прав та гарантій працівників викликають стихійні акції протесту, як на підприємствах так і в шахтарських регіонах.

Визнаючи необхідність проведення реформування вугільної галузі, профспілки зазначають, що перед її початком потрібно здійснити детальні розрахунки, спільно з трудовими колективами та місцевими органами влади і профспілками визначити соціальні наслідки для гірників, їх родин та загалом вугільних регіонів, передбачити необхідні кошти на реалізацію всіх заходів та визначити реальні джерела їх фінансування.

В державному секторі вугільної промисловості України на межі знищення знаходяться навіть потенційно потужні вугледобувні підприємства, які потребують коштів на відновлення і модернізацію. Такі підприємства ще певний час повинні залишатися в структурі генерації України, а наявні ресурси вугілля повинні використовуватися навіть в умовах світової тенденції розвитку відновлюваних видів енергетики відповідно до державної політики та встановленого в рамках цієї політики перехідного періоду.

На погляд Профспілок визначення періоду продовження діяльності шахт та обсягів вугільних ресурсів, необхідних державі для забезпечення енергетичної незалежності та безпеки, можливе тільки за наявності чіткої та прозорої структури генерації та обґрунтованої довготривалої політики її розвитку.

Це можливо тільки за умов наявності дієвого кадрового персоналу, як у вугільній галузі, так і в Уряді України, який повинен здійснювати координацію діяльності всіх підприємств паливно-енергетичного комплексу незалежно від форм власності.

Саме за таких умов стане можливим вжиття зрозумілих, виважених та скоординованих заходів з реформування вугільної галузі, справедливої трансформації вугледобувних підприємств та вугільних регіонів, а також правильного усвідомлення всіх процесів трудовими колективами та громадами шахтарських міст та створення доступу їх до нових робочих місць.

В цих умовах профспілки не можуть залишатися осторонь проблем і вважають наголосити на такому:

1. Реформування вугільної галузі повинно відбуватися поступово, мешканці вугільних регіонів повинні розуміти майбутнє своїх регіонів та мати можливості для працевлаштування, для чого необхідно забезпечити належний рівень соціального діалогу з цих питань відповідно до чинного законодавства та Галузевої угоди шляхом проведення регулярних нарад, засідань колегії Міненерго, засідань галузевої трьохсторонньої соціально - економічної ради тощо.

2. Для підтримки працівників вугільної галузі, членів їх сімей та мешканців вугільних регіонів необхідно розробити ефективну систему соціальної підтримки та захисту.

3. Для забезпечення ефективного реформування вугільної галузі та сталої діяльності економічно активних підприємств, а також захисту соціально-економічних та трудових прав працівників необхідно передбачити додаткове бюджетне фінансування та вжити наступне:

3.1. Внесення зміни до Державного бюджету України на 2021 рік, якими передбачити кошти та стабільну діяльність державних підприємств вугільної промисловості в обсягах відповідно до розрахунків Міністерства енергетики України та виробничих програм вугледобувних підприємств. Зокрема, на реформування вугледобувних підприємств та комплексні програми соціального захисту вивільнених працівників, які будуть вивільнені з шахт, запланованих на ліквідацію у поточному році.

3.2. Прийняття змін до чинного законодавства щодо:

- списання боргів за спожиту електроенергію вугледобувними підприємствами за минулі роки;

- списання (реструктуризації) боргів підприємств вугільної галузі до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та бюджетів всіх рівнів, що непогашені станом на 01.01.2020 року, а також заборгованості підприємств з відшкодування Пенсійному фонду України фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій;

- внесення змін до персоніфікованого обліку у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування щодо зарахування до страхового стажу всього періоду праці працівників, протягом якого у нього були нараховані, але несплачені роботодавцем внески до Пенсійного фонду України (списані або реструктуризовані тощо);

- удосконалення механізму зарахування поточних платежів з ЄСВ до Пенсійного фонду України без заліку їх в рахунок недоїмки за минулі роки, а також пені та штрафів;

- повернення працівникам вугільної галузі соціальних гарантій, передбачених статтями 43 та 48 Гірничого закону України, які в незаконний спосіб були скасовані з 01.01 2015 року;

- внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 461 щодо відновлення права на пільгову пенсію для працівників вугільних підприємств, зайнятість яких в підземних умовах становить 50 і більше відсотків в обліковому періоді;

- передбачення можливості дострокового виходу на пенсію працівникам передпенсійного віку у разі ліквідації вугледобувних підприємств.

4. Кабінету Міністрів України забезпечити ефективну координацію діяльності підприємств паливно-енергетичного комплексу всіх форм власності та кардинальні зміни при формуванні фахового кадрового потенціалу в Міненерго та на підприємствах, що знаходяться у сфері його управління.